

UZASADNIENIE

postanowienia z dnia 1 grudnia 2017 r.

Gmina (...) W. wniosła o stwierdzenie, że spadek po M. F., zmarłej 5 stycznia 1994 r. w W., nabył F. F. na podstawie testamentu notarialnego. W uzasadnieniu wskazała, że spadkodawczyni pozostawiła po sobie trójkę dzieci: K. K. (1), J. F. (1) oraz F. F.. Podniosła, że uzyskała informację o sporządzeniu przez spadkodawczynię testamentu notarialnego, w którym jako jedynego spadkobiercę powołała F. F. (wniosek – k.2-3).

W odpowiedzi na wniosek uczestniczka K. K. (1) wniosła o stwierdzenie nabycia spadku po zmarłej M. F.. W treści odpowiedzi na wniosek podniosła, że jej matka M. F. i ojciec J. F. (1) mieli łącznie pięcioro dzieci. Prócz uczestników wskazanych we wniosku, dziećmi rodziców K. K. (1) byli również: K. F. (1), który zmarł w dniu 21 czerwca 1992 r i pozostawił po sobie żonę i dwójkę dzieci, oraz J. J., która zmarła w dniu 5 marca 2010 r, a która w dacie śmierci, będąc wdową pozostawiła po sobie córkę H.. Nadto poinformowała, że według jej wiedzy J. F. (1) nie pozostawił testamentu oraz wskazała, że nie było prowadzone postępowanie spadkowe po jej zmarłym ojcu (odpowiedź na wniosek – k.43).

Na rozprawie w dniu 20 stycznia 2017 r. Sąd dokonał otwarcia i ogłoszenia testamentu notarialnego i w tym samym dniu, na rozprawie uczestniczka K. K. (1) oświadczyła, że zamierza wszcząć postępowanie spadkowe po J. F. (2) (protokół otwarcia i ogłoszenia testamentu notarialnego –k.75, protokół rozprawy – k.77).

Dnia 7 lipca 2017 r. K. K. (1) złożyła do tutejszego Sądu wniosek o stwierdzenia nabycia spadku po J. F. (1) wraz z wnioskiem o połączenie zainicjowanego wnioskiem postępowania ze sprawą spadkową małżonki zmarłego M. F. zarejestrowanej pod sygnatura akt I Ns 1418/16. W petitum wniosła o stwierdzenie, że spadek po zmarłym J. F. (1) zmarłym dnia 10 września 1977 r. w W. – U., ostatnio stale zamieszkałym pod adresem ul. (...)

w W., nabyli na podstawie ustawy: M. F., K. K. (1), F. F., K. F. (1), J. J. w częściach równych po 1/6 części spadku każde, tj. małżonka i pięcioro dzieci w tym, że w miejsce nieżyjących dzieci wchodzi ich zstępni i dziedziczą udział ich wstępnego.

W uzasadnieniu wskazała, że spadkodawca nie posiadał innych dzieci niż wskazane, w tym również dzieci pozamałżeńskich ani przysposobionych. Wszyscy spadkobiercy ustawowi bądź ich zstępni biorą udział w niniejszym postępowaniu. Zmarły nie pozostawił po sobie testamentu, a w skład spadku wchodzi: działka z domem przy ul. (...) w W. (wniosek w dołączonych aktach sprawy o sygn.: I Ns 469/17 – k.2-3).

Postanowieniem z dnia 30 sierpnia 2017 r. Sąd połączył sprawę z wniosku K. K. (1) zarejestrowaną pod sygn. akt I Ns 469/17 do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia ze sprawą z wniosku Gminy (...) W. tocząca się pod sygn. I Ns 1418/16 (postanowienie w dołączonych aktach sprawy o sygn. I Ns 469/17 – k.19)

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

M. F. zmarła w dniu 5 stycznia 1994 r. w W., gdzie ostatnio stale zamieszkiwała. W dacie zgonu był wdową po zmarłym w dniu 10 września 1977 r. J. F. (1). Pozostawili po sobie pięcioro dzieci: K. K. (1) (z domu: F.), F. F., J. F. (1), K. F. (1) oraz J. J. (z domu: F.). (dowód: odpis skrócony aktu zgonu M. F. –k.5 oraz odpis zupełny aktu zgonu M. F. –k. 9-9v. w dołączonych aktach o sygn.: I Ns 469/17, odpis zupełny aktu zgonu J. F. (1) – k.11 w dołączonych aktach o sygn.: I Ns 469/17, odpis zupełny aktu małżeństwa K. F. (2) i K. K. (2) – k.7-7v. odpis zupełny aktu urodzenia F. F. – k.8-8v., zapewnienia spadkowe K. K. (1)– k. 114)

W dniu 21 czerwca 1992 r. zmarł syn spadkodawców K. F. (1), w dniu 5 marca 2010 r. zmarła jako wdowa J. J. pozostawiając po sobie córkę H. J., aktualnie H. P. z uwagi na zawarcie związku małżeńskiego, a w dniu 18 grudnia

2012 r. zmarł J. F. (1), którego jedyną spadkobierczynią pozostała G. F. (odpis skrócony aktu zgonu J. F. (1) – k.6 oraz odpis zupełny aktu zgonu J. F. (1)–k. 6-6v. w dołączonych aktach o sygn.: I Ns 469/17 odpis skrócony aktu zgonu K. F. (1) –k.4 w dołączonych aktach o sygn.: I Ns 469/17, odpis zupełny aktu zgonu J. J. – k.7-7v. w dołączonych aktach o sygn.: I Ns 469/17, kopia aktu poświadczenia dziedziczenia po J. F. (1) - k.10 - 12, wypis protokołu poświadczenia dziedziczenia w sprawie nabycia spadku po J. F. (1) k.35-36, odpis skrócony aktu małżeństwa –k.73 – 73v.) .

J. F. (1) i M. F. przysługiwało prawo użytkowania wieczystego nieruchomości przy ul. (...) o nr KW (...) (odpis treści księgi wieczystej – k.46-50)

Spadkodawczyni M. F. sporządziła testament w formie aktu notarialnego przed notariuszem J. S. w dniu 12 sierpnia 1988 r., w którym do całego spadku po sobie powołała syna F. F. (kopia testamentu M. F. w formie aktu notarialnego –k. 9)

Zmarły J. F. (1) nie posiadał dzieci pozamażeńskich ani przysposobionych, nie pozostawił również po sobie testamentu. Żaden ze spadkobierców ustawowych nie odrzucił spadku, nie zrzekł się umownie dziedziczenia, nie został uznany za niegodnego dziedziczenia. Wnioskodawczyni, ani uczestniczka nie składały oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku w terminie zakreślonym treścią art. 1015 § 1 kc. Po spadkodawcy nie był sporządzony akt poświadczenia dziedziczenia (zapewnienia spadkowe wnioskodawczyni i uczestniczki – k. 22).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy, w tym przede wszystkim w oparciu o dołączone odpisy aktów stanu cywilnego

i wypis sporządzonego testamentu w formie aktu notarialnego. Sąd odebrał zapewnienie spadkowe odebrane od K. K. (1). Wskazane dokumenty nie były kwestionowane, ich autentyczność również nie wzbudziła żadnych wątpliwości Sądu. Zeznania wnioskodawczyni nie zostały również podważone, a uczestnicy postępowania biorący udział w rozprawie w dniu 1 grudnia 2017 r. nawet przyznali podnoszone twierdzenia w toku przewodu sądowego.

Sąd zważył co następuje:

Na wstępie rozważyć należało interes prawny wnioskodawcy w stwierdzeniu nabycia spadku po wskazanych spadkodawcach.

Uprawnienie do złożenia wniosku o stwierdzenie nabycia spadku określa art. 1025 § 1 zd. 1 k.c., w myśl którego stwierdzenie nabycia spadku dokonuje się na wniosek osoby mającej w tym interes. Niewątpliwie jest, że wniosek o stwierdzenie nabycia spadku mogą zgłosić m.in. spadkobierca oraz spadkobierca osoby powołanej do spadku, która zmarła przed stwierdzeniem nabycia spadku.

Termin "interes" należy interpretować stosunkowo szeroko, nie zawsze musi to być interes prawny, chodzi o jakikolwiek interes, o charakterze osobistym czy majątkowym. Wniosek może więc złożyć każdy, kto jest zainteresowany w wywołaniu skutków prawnych związanych z prawomocnym stwierdzeniem nabycia spadku, w szczególności skutków określonych w art. 1025 § 2 i art. 1027 k.c. Interes prawny pełni w tym wypadku funkcję legitymacyjną, a ściśle uprawnienia do wszczęcia postępowania o stwierdzenie nabycia spadku. Chodzi przy tym o obiektywny interes prawny, czyli obiektywną potrzebę wszczęcia postępowania (post. SN z dnia 28 stycznia 2009 r., IV CSK 361/08, OSNC-ZD 2010, nr 1, poz. 9).

W rozumieniu art. 1025 § 1 k.c. oraz art. 669-679 k.p.c. zainteresowanymi w zgłoszeniu żądania stwierdzenia nabycia spadku są nie tylko spadkobiercy lub ich następcy prawni, lecz także wszystkie inne osoby mające interes prawny w prawidłowym wykazaniu następstwa po spadkodawcy, z czym wiążą się doniosłe skutki prawne, w szczególności przewidziane w art. 1025 § 2, art. 1027 i 1028 k.c. (post. SN z dnia 12 stycznia 1983 r., III CRN 218/82, OSNC 1983, nr 8, poz. 124).

Do kręgu osób uprawnionych do złożenia wniosku o stwierdzenie nabycia spadku po danym spadkodawcy należy przede wszystkim zaliczyć każdego spadkobiercę oraz następców prawnych spadkobiercy.

W związku z powyższym Gmina (...) W. posiadała interes w stwierdzeniu nabycia spadku po M. F., której przysługiwało prawo użytkowania wieczystego gruntu przy ul. (...) w W., w zakresie ustalenia osób zobowiązanych od uiszczenia opłaty rocznej z tytułu użytkowania wieczystego oraz podatku od wskazanej nieruchomości.

K. K. (1) niewątpliwie należała do kręgu spadkobierców po J. F. (2) oraz M. F., będąc córką zmarłych, co powoduje, że posiadała legitymację do złożenia wniosku o stwierdzenie nabycia spadku po zmarłym ojcu.

Zgodnie z treścią art. 926 § 1 i 2 k.c. powołanie do spadku wynika z ustawy albo z testamentu. Dziedziczenie ustawowe co do całości spadku następuje wtedy, gdy spadkodawca nie powołał spadkobiercy albo gdy żadna z osób, które powołał, nie chce lub nie może być spadkobiercą. Powyższy przepis wyraża generalną zasadę, że powołanie do dziedziczenia z testamentu ma pierwszeństwo przed dziedziczeniem ustawowym. Zasada ta zabezpiecza pełną realizację swobody w dysponowaniu majątkiem na wypadek śmierci. Testamentowy tytuł powołania do spadku wyłącza - z zastrzeżeniem wyjątku określonego w art. 926 § 3 k.c. - powołanie z ustawy, także wówczas, gdy osoby powołane w testamencie należą do kręgu spadkobierców ustawowych. Pierwszeństwo dziedziczenia testamentowego podkreśla zarówno judykatura (orz. SN z 31.01.1997 r. II CKU 58/96; orz. SN z 06.02.1998 r. I CKU 206/97), jak i doktryna (Skowrońska-Bocian Komentarz do kodeksu cywilnego Księga czwarta, spadki 2001, s. 37, pkt.6, M. Pazdan (w:) K. Pietrzykowski, Komentarz do Kodeksu Cywilnego, t. II, s. 907).

Przekładając wskazane wyżej podstawy prawne na stan faktyczny niniejszej sprawy wskazać należy, że dziedziczenie ustawowe ma charakter subsydiarny, znajduje zastosowanie wtedy, gdy nie powołano spadkobiercy testamentowego albo powołany spadkobierca nie może lub nie chce dziedziczyć. Mianowicie, jeżeli spadkodawca nie pozostawił testamentu, to dopiero wówczas przepisy kodeksu cywilnego stanowią w swej treści kto i z jakim udziałem dziedziczy spadek po osobie zmarłej. Natomiast, jeżeli spadkodawca pozostawił testament, rzeczą Sądu prowadzącego postępowanie o stwierdzenie nabycia spadku jest ocena ważności testamentu wobec treści przepisów kodeksu cywilnego, w tym ustalenie czy testament ten zawiera powołanie spadkobiercy. W niniejszej sprawie, jak wynika z materiału dowodowego, M. F. sporządziła testament, w którym do całości spadku powołała jako spadkobiercę syna F. F.. Treść aktu notarialnego Rep. A nr -VII- z dnia 12 sierpnia 1988 r. nie nasuwa wątpliwości co do rzeczywistej woli spadkodawczyni. Z aktu notarialnego jednoznacznie wynika, że jej wolą było powołanie spadkobiercy testamentowego w osobie syna F. F., o czym świadczą zawarte w nim sformułowana „do całości spadku powołuje”. W związku z powyższym, do dziedziczenia po M. F. dochodzi spadkobierca testamentowy.

Mając na względzie treść art. 926 § 2 kc należało nadto zaznaczyć, że ustawodawca daje pierwszeństwo porządkowi dziedziczenia określonego przez spadkodawcę w testamencie, dlatego dziedziczenie ustawowe co do całości spadku ma miejsce tylko wtedy, gdy spadkodawca nie sporządził w ogóle testamentu albo gdy żadna z osób, które powołał, nie chce lub nie może być spadkobiercą, albo gdy sporządził testament nie powołując spadkobiercy, a treść testamentu ogranicza się do innych rozrządzeń, wreszcie wtedy, gdy spadkodawca wprawdzie sporządził testament, ale okazał się on nieważny lub bezskuteczny.

W niniejszej sprawie bezsporną i niewątpliwą była okoliczność, że spadkodawczyni pozostawiła jeden testament – sporządzony przed notariuszem, w którym rozrządziła swym majątkiem na wypadek śmierci. Żaden z uczestników postępowania nie kwestionował ważności testamentu, ani też jego treści, związku z czym Sąd orzekł, że spadek po M. F. na podstawie testamentu otwartego i ogłoszonego w dniu 20 stycznia 2017 r. (k.75) nabył syn F. F..

W przedmiocie wniosku o stwierdzenie nabycia spadku po J. F. (1) Sąd uznał, że dziedziczenie po tym spadkodawcy następuje na podstawie przepisów ustawy.

Nie można tracić z pola widzenia okoliczności, że zgodnie z dyspozycją art. 1015 § 1 kc w brzmieniu obowiązującym w dacie śmierci spadkodawcy - Dz.U.1964.16.93 oświadczenie o przyjęciu lub o odrzuceniu spadku może być złożone w ciągu sześciu miesięcy od dnia,

w którym spadkobierca dowiedział się o tytule swego powołania; § 2 art. 1015 k.c. stanowi zaś, że brak oświadczenia spadkobiercy w powyższym terminie jest jednoznaczny z prostym przyjęciem spadku. Jednakże gdy spadkobiercą jest osoba nie mająca pełnej zdolności do czynności prawnych albo osoba, co do której istnieje podstawa do jej całkowitego ubezwłasnowolnienia, albo osoba prawna, brak oświadczenia spadkobiercy w terminie jest jednoznaczny z przyjęciem spadku z dobrodziejstwem inwentarza. Art. 1018 § 3 kc stanowi zaś, że oświadczenie o przyjęciu lub o odrzuceniu spadku składa się przed sądem lub przed notariuszem. Można je złożyć ustnie lub na piśmie z podpisem urzędowo poświadczonym.

W niniejszej sprawie wnioskodawca i uczestnicy nie składali oświadczeń o przyjęciu lub odrzuceniu spadku.

Z uwagi na fakt, że spadkodawca nie sporządził testamentu oraz spadkobiercy ustawowi nie odrzucili spadku w określonym w art. 1015 kc terminie, zasadne było stwierdzenie nabycia spadku przez nich z mocy ustawy.

Zgodnie z dyspozycją art. 931 § 1 kc. w pierwszej kolejności powołane są z ustawy do spadku dzieci spadkodawcy oraz jego małżonek; dziedziczą oni w częściach równych. Jednakże część przypadająca małżonkowi nie może być mniejsza niż jedna czwarta całości spadku.

Art. 932 § 1 k.c. stanowi zaś, że w braku zstępnych spadkodawcy powołani są do spadku z ustawy jego małżonek i rodzice. Paragraf 2 tego przepisu stanowi zaś, że udział spadkowy każdego z rodziców, które dziedziczy w zbiegu z małżonkiem spadkodawcy, wynosi jedną czwartą całości spadku. Jeżeli ojcostwo rodzica nie zostało ustalone, udział spadkowy matki spadkodawcy, dziedziczącej w zbiegu z jego małżonkiem, wynosi połowę spadku.

Z uwagi na fakt, że spadkodawca pozostawił po sobie żonę i pięcioro dzieci na podstawie art. 931 § 1 k.c. powołani są oni do spadku po nim jako spadkobiercy ustawowi. Mając na uwadze powyższe rozważania, należało stwierdzić, że po zmarłym J. F. (2) spadek nabyła żona w 1/4 części, oraz w pozostałej części wynoszącej 3/4 całości wszystkie dzieci w częściach równych, którym z osobna przypadają po 3/20 części spadku.

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 520 § 1 k.p.c.

S. P. 1 S.

Z. ądzenie: Odpis postanowienia wraz uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi wnioskodawcy.